

MINISTERUL EDUCAȚIEI

Nr. 31 815 / 25.10.2023

DIRECȚIA GENERALĂ ÎNVĂȚĂMÂNT
PREUNIVERSITAR

APROB.

SECRETAR DE STAT,

Ionel-Florian Lixandru

Către Inspectoratele Școlare Județene/Inspectoratul Școlar
al Municipiului București,

- În atenția inspectorului școlar general și a inspectorului școlar pentru învățământul preșcolar/educație timpurie -

În vederea implementării unitare și coerente a prevederilor *Curriculumului pentru educația timpurie* (aprobat prin OMEN nr.4694/02.08.2019) și ale *Metodologiei de organizare și funcționare a creșelor și a altor unități de educație timpurie antepreșcolare* (aprobată prin HG nr.566/2022), precum și pentru organizarea și funcționarea unui sistem de educație timpurie unitar, incluziv și de calitate, prevăzut în Proiectul România Educată lansat de Președinția României și aprobat de Parlamentul României în anul 2021, se aprobă **Scrisoarea metodică pentru anul școlar 2023-2024**, prevăzută în anexă.

Vă rugăm să distribuiți acest document în toate unitățile de educație timpurie antepreșcolare cu personalitate juridică, în unitățile de învățământ preșcolar cu personalitate juridică (cu sau fără creșă ca structură a acestora) și în unitățile de învățământ preuniversitar cu personalitate juridică cu grupe de nivel preșcolar și/sau antepreșcolar, să încurajați analiza și discutarea acestuia în prima activitate metodică la nivel de unitate și, ulterior, să verificați modul în care sunt respectate recomandările făcute.

DIRECTOR GENERAL,
Mihaela Tania Irimia

DIRECTOR,
Eugen Stoica

ȘEF SERVICIU,
Felicia Man

INSPECTOR GENERAL,
Viorica Preda

DESPRE ROST ÎN EDUCAȚIE...
Scrisoare metodică pentru anul școlar 2023 - 2024

*Școala are rostul să te ridice undeva
de unde să-ți fie rușine să mai cobori.*
(Paul Louis Lampert)

Noile prevederi legislative din *Legea învățământului preuniversitar nr.198/2023*; provocarea organizării și funcționării sistemului de educație timpurie ca sistem unitar, incluziv, integrat și de calitate; structura modulară a anului școlar și noutățile aduse de o serie de metodologii sau proceduri care fac parte din legislația secundară, ne plasează pe noi, educatorii/profesorii pentru educație timpurie într-o zonă de responsabilitate maximă vis-a-vis de rostul nostru în cadrul sistemului de educație.

Studii științifice și rapoarte ale diferitelor organisme internaționale (CE, OECD, UNICEF) vorbesc de „profesorul care face diferența” și, zilnic, la grupă, simțim cât de mare este rolul și rostul nostru și cât de „magică” poate fi o educatoare în excelența sa.

Profesorul universitar **Mircea Miclea**, în cadrul Galei Merito 2023, a vorbit despre **profesorul excelent** și despre **predarea excelentă**, văzută ca *act de iubire*.

Iată care sunt, în opinia acestuia, cele cinci caracteristici ale profesorului excelent și încercați, într-un proces de autorefecție condus în acest an școlar, în ritmul propriu al fiecăruia/-eia, să vă identificați cu acest portret :

- ✓ Un profesor excelent nu se referă numai la ce e scris în programa oficială când predă o temă. Se gândește la ce știe elevul lui despre tema respectivă din rețelele de socializare, din discuțiile cu colegii lui, din modul în care funcționează școala.
- ✓ Un profesor excelent pune oamenii deasupra principiilor și deasupra procedurilor.
- ✓ Un profesor excelent creează memorii emoționale. Te face să trăiești o emoție, de exemplu, de curiozitate, de fascinație, de mândrie că în sfârșit ai înțeles problema aia care era foarte dificilă.
- ✓ Un profesor excelent nu-ți predă numai cunoștințe, îți predă întrebările la care acele cunoștințe sunt răspunsuri.
- ✓ Un profesor excelent se definește prin contrapozitie. Cred că o predare excelentă e ca un act de iubire. Nu mai ai argumente de ce să o faci, dar o faci și asta te diferențiază, te scoate din orice ordine.

În acest sens, într-un demers constructiv de comunicare eficientă, de cooperare și suport pentru un sistem unitar de educație timpurie, incluziv, integrat și de calitate, cu profesori excelenți, în prezenta scrisoare metodică ne propunem să abordăm următoarele aspecte:

- A. O propunere privind un demers prietenos pentru tranziția copilului din mediul familial spre un nou context de învățare;*
- B. Sugestii privind organizarea și desfășurarea activității metodice săptămânale;*
- C. Activitatea de consiliere educațională a părinților;*
- D. Întrebări care privesc Curriculumul pentru educația timpurie și care persistă. Întrebări care au apărut în procesul de integrare a creșelor în sistemul de educație;*
- E. Reglementări și documente școlare cu care operăm în educația timpurie în acest an școlar;*
- F. Teme propuse pentru activitățile metodice și cercurile pedagogice;*
- G. Proiecte și programe educaționale care se derulează în acest an școlar în educația timpurie.*

A. O propunere privind un demers prietenos pentru tranziția copilului din mediul familial spre un nou context de învățare

Perioada de acomodare este foarte importantă pentru succesul integrării copilului în sistemul de educație și unul dintre aspectele care garantează menținerea acestuia în sistem pe traseul școlarizării viitoare.

Astfel, sunt cunoscute prevederile art.223 (2) din *Legea învățământului preuniversitar nr.198/2023* prin care accesul părinților/tutorilor/reprezentanților legali ai beneficiarilor primari este permis în incinta unităților de învățământ, în concordanță cu **procedura de acces** prevăzută în regulamentul de organizare și funcționare al unității.

Pe de altă parte, copiii sub 4 ani au nevoie de sprijin și îndrumare constantă din partea adulților din jurul lor (părinți și educatoare) pentru formarea unor deprinderi corespunzătoare rutinelor specifice momentelor de sosire și plecare în/din unitate (îmbrăcat/dezbrăcat, încălțat/descălțat, depozitare echipament, salut etc.).

În acest sens, considerăm că poate fi promovat un demers prietenos de adaptare ușoară la programul educațional al unității de învățământ, care poate face obiectul unor parteneriate cu părinții și al procedurilor specifice realizate de unitățile de educație timpurie, pe care îl vom prezenta în cele ce urmează.

În urma finalizării procesului de înscriere la creșă/grădiniță, educatoarele urmează să proiecteze întâlnirile cu părinții, în vederea cunoașterii reciproce și a prezentării programului de adaptare a copiilor la programul educațional al unității de educație timpurie. De regulă, în primele două săptămâni de cursuri, se realizează

adaptarea copiilor nou veniți la programul educațional al unității, însă acest lucru se poate realiza și în perioada anterioară (în vacanță sau în ultima săptămână a anului școlar).

Cu prilejul primei întâlniri, li se va oferi atât părinților, cât și copiilor, posibilitatea de a explora mediul educațional (sala de grupă, spațiile comune, curtea creșei/grădiniței etc.) și de a interacționa cu educatoarele, personalul de îngrijire și celelalte categorii de personal. Așadar, se va programa o vizită ghidată de cadrele didactice de la grupă.

Programul de adaptare din primele două săptămâni sau din ultima săptămână din anul școlar precedent va fi stabilit împreună cu părinții, în funcție de disponibilitatea acestora, deoarece acest program presupune timp de calitate petrecut împreună, în fiecare zi, pentru o oră sau chiar două. Intervalul de timp va fi flexibil, în funcție de interesul manifestat de cei mici. Copiii vor fi împărțiți în grupuri de câte 5-7 copii și fiecare grup va avea stabilită o oră de sosire.

Activitățile se vor desfășura cu precădere în aer liber, în *Grădinile de relaxare, liniște și învățare* sau în *Centrele de interes* amenajate în spațiile exterioare ale unităților de educație timpurie (creșe și grădinițe), dar și în sălile de grupă.

Activitățile desfășurate în perioada de adaptare vor fi interactive, cu participarea directă a părinților, pentru a se realiza transferul de încredere și a stabili o bună relație între grupurile formate, pe parcursul întregii săptămâni. Pentru programul prelungit, se recomandă prezența ambelor educatoare la activitățile de adaptare planificate (nivel preșcolar), precum și a întregii echipe de profesioniști (nivel antepreșcolar).

Pentru ca activitățile să fie cât mai atractive, se va apela la un „prieten” surpriză, o mascotă (poate fi un personaj dintr-o poveste sau din desene animate). Se va avea în vedere desfășurarea unor jocuri de mișcare și a unor jocuri de rol, a unor dramatizări sau a unor ateliere de dactilopictură („Degetele ne salută!, Mâini surori”), realizarea unui poster cu „Bun venit la creșă/grădiniță!” etc.

În cadrul activităților propuse, copilul se va simți în largul lui, va dobândi încredere în sine și va conștientiza faptul că se poate descurca singur, va participa cu plăcere și va manifesta bucurie pentru realizările lui și, nu în ultimul rând, va înțelege ce lucruri frumoase se întâmplă în creșă/grădiniță. Pe parcursul activităților, părinții pot sprijini copiii în realizarea sarcinilor, fără să exagereze. Cel mai important aspect este oferirea de suport emoțional (încurajări și aprecieri verbale, o îmbrățișare, un zâmbet cald, disponibilitate pentru a lucra împreună cu copilul, cel puțin la începutul sarcinii primite de acesta etc.).

Timpul petrecut împreună de educatoare, copii și părinți în perioada alocată adaptării face ca trecerea la programul educațional al creșei sau grădiniței să se facă mult mai ușor și cu beneficii clare pentru toți actorii implicați. Astfel, copilul se va simți în siguranță, pe măsură ce mediul creșei/grădiniței îi devine familiar și autonomia acestuia se dezvoltă, părinții dobândesc încredere în echipa de profesioniști de la grupă, înțeleg mai bine care sunt cerințele educatoarei și care

sunt metodele prin care pot contribui, împreună, la formarea unor deprinderi de bază pentru copil, înțeleg importanța unor cerințe unitare adresate copilului, atât de educatoare, cât și de părinți, iar educatoarea va avea ocazia să cunoască fiecare copil în parte, să observe ritmul de adaptare și nevoile fiecăruia, realizând o tranziție lină, cu „blândețe”, din familie spre creșă/grădiniță.

Aceste demersuri pot continua și după perioada de acomodare, în funcție de nevoile identificare de educatoare și părinți și se pot concretiza în parteneriate specifice cu părinții pentru susținerea dezvoltării socio-emoționale a copiilor, părintele fiind „al doilea cadru didactic” în clasă, în calitate de voluntar, în anumite momente/contexte educaționale proiectate de educatoare.

B. Sugestii privind organizarea și desfășurarea activității metodice săptămânale

Curriculumul pentru educație timpurie, apărut în anul 2019, readuce în atenția educatoarelor activitatea metodică pe care fiecare trebuie să o desfășoare pe durate a trei ore zilnic și faptul că **o zi din săptămână** (stabilită la nivel de județ/sector al municipiului București), **cele 3 ore de activitate de pregătire metodică-științifică vor fi desfășurate în instituția de învățământ**. Acest lucru se va concretiza prin derularea unor întâlniri ale cadrelor didactice din grădinițe și creșe, din aceeași instituție, cu scopul de a încuraja procesul de reflecție și autorefecție cu privire la demersul didactic desfășurat cu copiii: exemple de bune practici, vulnerabilități, găsirea unor soluții la problemele existente, diseminarea unor aspecte relevante însușite în cadrul cursurilor de formare, clarificarea unor aspecte legate de aplicarea strategiilor didactice, de integrare a unor conținuturi, de evaluare a demersului didactic și de adaptare la nevoile și interesele individuale ale copiilor etc. Activității metodice săptămânale desfășurate la nivelul unității de învățământ trebuie să i se acorde o deosebită importanță, întrucât conduce la crearea unei atmosfere efervescente, lucrative, la formarea unei viziuni unitare între membrii aceleiași colectiv didactic pe probleme educaționale, și, în cele din urmă, la construirea **etosului instituției de învățământ**. (Curriculum pentru educația timpurie, 2019, pag. 8)

În acest sens venim cu câteva precizări suplimentare și exemple de practici care pot fi repere pentru organizarea și îmbunătățirea acestei activități.

Pentru eficientizarea acestei activități, astfel încât să genereze o îmbunătățire a calității educației timpurii, vom avea în vedere:

- ✓ Activitatea metodică desfășurată săptămânal în unitățile de educație timpurie va aduce împreună toate educatoarele/toți educatorii puericultori sau profesorii pentru educație timpurie din creșă/grădiniță sau dintr-o unitate cu personalitate juridică care are grupe de creșă și/sau grădiniță, indiferent de mediu - rural sau urban;
- ✓ Pentru mai multă rigoare, se va folosi un mod de consemnare a celor derulate în timpul activității - registru cu procese verbale, note scrise

într-un registru, în format letric sau electronic; fiecare participant, prin rotație, își poate asuma rolul de a înregistra ceea ce se discută;

- ✓ Pot fi abordate una sau două dintre activitățile sugerate mai jos, în funcție de nevoile identificate la nivelul unității.
- ✓ Pașii recomandați pentru realizarea diferitelor activități metodice de analiză a săptămânii anterioare, de soluționare a unor situații problemă, de consiliere parentală, sunt orientativi, dar sunt validați de practica unor grădinițe din țară sau din alte state europene.
- ✓ Responsabil de această activitate este membrul comisiei de curriculum care are atribuții legate de activitatea metodică din unitatea de învățământ.

Așadar, cele 3 ore de activitate metodică pot cuprinde activități, organizate și desfășurate după sugestiile de mai jos.

1. Managementul activității didactice desfășurate în săptămâna anterioară, la fiecare grupă, prin prezentarea:

- a. **punctelor tari** - prezentarea unor metode, activități, sarcini didactice din activitatea cu copiii, care pot fi preluate de alte colegi ca exemple de bună practică, prezentarea unor modalități de construire a unui mediu educațional suportiv pentru învățare (care evită supraîncărcarea și stimulează curiozitatea copilului), a unor materiale/mijloace didactice care au susținut vizibil învățarea în timpul activităților cu copiii, ilustrarea unor experiențe trăite de copii în timpul abordării activităților STEAM/ȘTIAM, discutarea unor metode ale gândirii creative, a rutinelor de gândire creativă sau a altor elemente de noutate care au surprins prin impactul lor pozitiv avut în procesul de învățare de la nivelul grupei;
- b. **punctelor slabe** - prezentarea unor comportamente provocatoare ale copiilor și a nevoilor de identificare a modalităților de gestionare a acestora, dificultăți de integrare a copiilor cu CES, prezentarea unor provocări legate de comunicarea cu copiii sau cu părinții, a unor dificultăți legate de stabilirea limitelor și a regulilor pentru copii sau de procesul de formare a deprinderilor de autonomie personală, discutarea unor divergențe de opinii pe probleme profesionale, apărute în cadrul comunicării intrainstituționale sau interinstituționale etc;
- c. **soluțiilor, intervențiilor** - identificarea unor soluții concrete și funcționale pentru o mai bună organizare și funcționare a comunității școlare, planificarea unei teme de discuție pentru următoarea întâlnire, a unui schimb de experiență cu o unitate de învățământ din cadrul sistemului românesc de educație timpurie, ca răspuns la provocările întâmpinate etc.

2. **Deprinderea unui algoritm care să sprijine managementul situațiilor/comportamentelor provocatoare** identificate în timpul săptămânii și notate ca puncte slabe. Pentru o analiză atentă și profesionistă a contextului care a generat situația care necesită intervenție și care poate apărea pe parcursul săptămânii, o variantă ar fi parcurgerea următorilor pași:
- a. De la fiecare grupă, educatoarea prezintă, oral și pe suport letric (foaie de flipchart) contextul care a generat situația care necesită intervenție și cu care s-a confruntat în săptămâna anterioară menționând: copii implicați, ce au făcut copiii respectivi, cauzele care au generat situația neplăcută sau comportamentul neplăcut, modalitățile prin care a fost rezolvată situația sau dacă situația NU a fost soluționată;
 - b. Pe foaia de flipchart se înregistrează situația întâmpinată, care necesită reflecție/ intervenție, pentru participanții la activitate și apoi se sumarizează cele notate;
 - a. Se alege pentru analiză una din situațiile prezentate, pentru care optează majoritatea grupului sau care nu suportă amânare;
 - b. Se alocă 10 minute de reflecție individuală pentru participanți, pentru a identifica și a propune o soluție care poate rezolva situația propusă spre analiză. Este important ca fiecare participant la activitate să ofere o sugestie care ar putea rezolva situația prezentată, ar putea schimba sau îmbunătăți un comportament al copiilor, care ar putea îmbunătăți sau rezolva o problemă de comunicare etc.
 - c. Nesoluționarea situațiilor prezentate poate impune elaborarea unui scurt calendar pentru discutarea lor, propunerea unor materiale pentru studiu individual care să aducă un plus de informație pentru subiecte aduse în discuție dacă se impune, întâlnirea cu un specialist (activitatea următoare), care poate contribui la îmbunătățirea abilităților cadrelor didactice într-o situație specială. (ex.: abordarea și interacțiunea cu copiii cu CES și cu părinții acestora, cum putem planifica un proces eficient de observare a copilului etc.).

3. **Proiectarea activității didactice anuale sau pentru săptămâna următoare.**

Activitatea didactică se planifică anual și săptămânal în acord cu planul de învățământ și metodologia de aplicare a acestuia, din cadrul curriculumului specific.

Planificarea activităților pe termen lung (an, modul) sau *proiectarea globală* așa cum o numește C. Cucoș (2014) are drept scop armonizarea activităților propuse cu *Planul de învățământ pentru educație timpurie* și cu *Programa școlară pentru educație timpurie, parte a Curriculumului pentru educația timpurie* (2019). Planificarea activităților pe termen lung reprezintă un cadru prielnic pentru planificarea pe termen scurt (săptămânală, zilnică). În **educația timpurie accentul cade pe evaluarea progresului copilului în raport cu el însuși și nu pe achizițiile acestuia la nivelul conținuturilor predate, iar planificarea anuală este un ghid care**

poate suferi modificări pe parcursul întregului an școlar, în funcție de nivelul de dezvoltare al copiilor din grupă, de preocupările, interesele și dorințele acestora, precum și în funcție de resursele pe care cadrul didactic le are la dispoziție.

Planificarea anuală se realizează pe teme săptămânale (nivel antepreșcolar - creșe) și pe proiecte tematice și teme săptămânale independente (nivel preșcolar - grădinițe).

Elaborarea propriu-zisă a planificării anuale este o etapă în care cadrul didactic va avea grijă să:

- selecteze aspecte relevante din sumarul conținuturilor relevante posibil a fi parcurse cu copiii din grupă și să găsească teme pentru săptămânile tematice (nivel antepreșcolar) / proiectele tematice și/sau săptămânile independente (nivel preșcolar);
- compare (dacă este cazul) temele conținuturilor propuse cu cele parcurse în anul/anii anteriori, evitând suprapunerea acestora și încercând o abordare diversă și complementară;
- elaboreze o planificarea anuală care să cuprindă săptămâni tematice (nivel antepreșcolar) sau proiecte tematice și săptămâni independente (nivel preșcolar), respectând metodologia de aplicare a *Planului de învățământ pentru educație timpurie*;
- selecteze, pentru fiecare temă săptămânală/proiect tematic sau săptămână independentă, comportamentele specifice vizate, pentru fiecare domeniu de dezvoltare din programă și suporturile informative și materiale de care are nevoie.

Planificarea săptămânală a activităților de învățare poate fi subordonată și, ca atare, corelată cu tema săptămânală (nivel antepreșcolar) sau cu tema unui proiect tematic aflat în derulare/a unei săptămâni independente (nivel preșcolar), care se corelează cu o temă anuală de studiu. Conținuturile învățării vor fi trecute prin filtrul specificului vârstei antepreșcolarilor/preșcolarilor, precum și al ansamblului de cunoștințe și deprinderi pe care aceștia le posedă deja.

Astfel, **cerințele unei planificări săptămânale** de calitate sunt:

- *Aplicarea Planului de învățământ și a programului zilnic* pentru fiecare tip de unitate de educație timpurie (creșă/grădiniță cu program prelungit sau normal);
- *Corelarea conținuturilor pe verticală și pe orizontală*. Activitățile de învățare, la rândul lor, necesită a fi subordonate temei săptămânii, fie că este vorba despre activități și jocuri liber alese, activități pentru dezvoltare personală și/sau activități pe domenii experiențiale;
- *Respectarea nivelului de dezvoltarea a grupei*. Planificarea pe termen scurt trebuie să țină seama și de *specificul grupei* de antepreșcolari/preșcolari, realizarea comportamentelor specifice vizate necesită perioade de internalizare diferite de la un colectiv la altul. Cadrul didactic are posibilitatea de a decide ce comportamente și obiective operaționale vizează, ce conținuturi transmite și ce strategii didactice folosește pentru

atingerea scopurilor. Deoarece planificarea/replanificarea acțiunilor educative este un proces influențat de progresul înregistrat de copii, atunci urmărirea acestuia devine scop în sine;

- *Anticiparea unor evenimente din viața socială a comunității sau personală a copiilor.* E important să luăm în considerare schimbările atmosferice, sărbătorile și evenimentele locale, naționale, culturale și religioase, zilele aniversare ale copiilor care presupun o pregătire specială, precum realizarea unor activități specifice cu impact emoțional și social crescut: albume-surpriză din partea colegilor, confecționarea unor jucării cadou, oferirea cadourilor și urările fiecărui copil, pregătirea unei mese festive sau mică distracție cu muzică și dans alături de părinții copilului aniversat. Planificarea acestor momente în creșă/grădiniță contribuie la formarea comuniunii de grup, îi învață pe copii să se cunoască, să se respecte, să fie empatici;
- *Asigurarea unui echilibru între activitățile pe grupuri mici, individuale și frontale pe parcursul unei zile;*
- *Alternarea activităților statice cu cele dinamice,* a celor liniștite cu cele zgomotoase, active (fizic și mental) cu cele de relaxare, activitățile structurate cu cele nestructurate;
- *Corelarea atentă a conținuturilor activităților pe centre, acestea putând deveni complementare pe parcursul unei zile.* Planificarea activității pe centre necesită o corelare atentă cu celelalte tipuri de activități. Dacă, de exemplu, la centrul *Construcții* realizăm „Căsuța piticilor”, putem programa să se desfășoare în acel decor *Jocul de rol* „Albă-ca zăpada și cei 7 pitici” sau citirea de imagini din poveste pentru centrul *Biblioteca*. O activitate bine planificată pe centre poate ajuta educatoarea să își organizeze activitatea întregii zile/săptămâni. De exemplu, săptămânile care au planificate teme de genul „Miresmele primăverii” (sau alte teme legate de viața pe pământ) se recomandă a debuta cu activități experiențiale din Domeniul Știință pentru a putea face cunoscut copiilor aspecte relevante din viața acestora, iar în cadrul centrelor pot fi explorate aspecte ale primăverii prin lectura unor imagini (Biblioteca), prin studiul atlaselor, ierbarelor (Știință) ori prin desen sau modelaj (Artă). Înaintea unor observări este ideal dacă antepreșcolarul/preșcolarul face cunoștință în centre sau în mediul exterior cu obiectul supus observației, pentru că el nu mai este limitat de acțiunea frontală a educatoarei și se poate mișca liber, poate pune întrebările pe care le consideră necesare lămuririi lui. Activitățile de genul *Joc de rol* ar putea fi planificate după ce copilul află aspecte semnificative cu privire la conținutul/subiectul vizat;
- *Elementul ludic va avea prioritate în construirea unei planificări săptămânale sau zilnice,* a unui demers didactic integrat, toți copiii fiind fascinați de joc, la vârsta copilăriei, și provocat de acesta la vârsta maturității. (H.Catalano și I.Albulescu, *Pedagogia jocului și a activităților ludice*, 2017)

Subliniem faptul că, în contextul *Curriculumului pentru educația timpurie* (2019) cadrul didactic nu își va îndrepta atenția către un număr de activități dat de planul de învățământ, pentru că nu există o astfel de limitare numerică. În schimb, acesta va avea în vedere asigurarea unui echilibru în planificarea tuturor tipurilor de activități și a mijloacelor de realizare a acestora, atât zilnic, cât și săptămânal. De aceea, recomandăm cadrului didactic, la anumite intervale de timp (între 3 și 5 săptămâni), să revadă planificarea și să echilibreze balanța activităților, în perioada imediat următoare, dacă mijloacele de realizare sau domeniile experiențiale pe care le-a parcurs împreună cu copiii au favorizat un domeniu/mijloc sau altul (ex.: au fost planificate mai multe activități de memorizare, pentru că se apropia Crăciunul; au fost planificate mai multe activități matematice, pentru că materialul didactic pe care îl aveam era foarte ofertant din perspectiva temei proiectului tematic, copiii s-au arătat dornici să progreseze în activitățile de grupare după mai multe criterii și în activitatea de numărat etc.). Diversificarea mijloacelor de realizare a activității și alternarea tuturor tipurilor de activități tematice/experiențiale asigură diversitate și bogăție activităților, preîntâmpinând șabloanele, stereotipurile și plictiseala (preluat din *Scrisoarea metodică*, 2022).

4. Proiectarea activităților de consiliere parentală și identificarea de practici care să ducă la îmbunătățirea comunicării cu părinții constituie o altă activitate care poate fi abordată în cadrul celor 3 ore de activitate metodică

Aceasta este susținută, de regulă, de cadrele didactice, uneori în parteneriat cu consilierul școlar din CJRAE (Centul Județean de Resurse și Asistență Educațională) și se desfășoară săptămânal, în baza O.M. nr. 5132/2009 și Precizărilor MEN nr. 46267/28.09.2010.

Activitatea de consiliere necesită o proiectare anticipată pentru perioade mai mari de timp (un semestru/ un modul sau pentru intervalul dintre o vacanță și alta), pentru a asigura o comunicare constantă, promptă și eficientă cu părinții.

Planificarea activităților de consiliere parentală va cuprinde sugestii de teme sau activități care vor fi desfășurate cu părinții în grupul mare, în grupuri mai mici, individual sau împreună cu copilul. Ca teme, pot fi abordate: *Rutinele în familie, Regulile în familie și la grădiniță, Cum petrec timp de calitate cu copilul? etc.*

Pentru aceasta, se recomandă ca fiecare cadru didactic să elaboreze un portofoliu care să conțină materiale-suport pentru temele de consiliere, concepute sau preluate din diverse surse (valide și relevante).

În același timp, în cadrul activităților de consiliere, fiecare cadru didactic va răspunde întrebărilor și solicitărilor uzuale ale părinților, chiar dacă acestea nu se încadrează în tema planificată. În situația în care tema propusă de părinți nu poate fi soluționată atunci când a fost formulată, din cauze variate (informații insuficiente, context educațional neadaptat etc.), cadrul didactic anunță părintele/părinții că se va documenta și va furniza răspunsurile solicitate la o dată anunțată (preluat din *Scrisoarea metodică*, 2019, p. 13).

5. Recenzii ale unor studii, lucrări de specialitate; vizionarea unor interviuri sau emisiuni TedEx, cu teme care pot sprijini dezvoltarea profesională a colectivului didactic

Aceste categorii de activități vor fi organizate funcție de nevoile cadrelor didactice din grădiniță. În acest sens, tematica acestora poate fi cea propusă pentru studiu în prezenta scrisoare metodică sau la propunerea colectivului didactic.

C. Activitatea de consiliere educațională a părinților

Părintele trebuie să dețină competențe parentale, cu scopul de a dezvolta autonomia copiilor. A avea copii pregătiți să se adapteze într-o lume aflată în permanentă și rapidă schimbare necesită comunicare și cooperare permanente, cu personalul din domeniul educațional, răbdare, dăruire și iubire. În acest sens, fiind primii profesori ai copilului, părinților le revine rolul esențial în creșterea copiilor, fiind datori să le asigure nu numai existența materială, ci și un climat familial afectiv și moral. Pentru a putea realiza toate acestea, părinții au nevoie ei înșiși de a se informa permanent, de a-și dezvolta abilitățile parentale, de a înțelege și cunoaște ce înseamnă dezvoltarea copilului, astfel încât să poată oferi sprijin constant și coerent propriilor copii, pentru o dezvoltare optimă a acestora.

Educația, definită în termeni foarte generali, este un proces al cărui scop esențial este de a înlesni o anumită modificare de comportament.

Activitățile cu părinții au ca scop facilitarea dezvoltării optime a copilului, într-un mediu sigur, ținând cont de un set de repere care vizează îngrijirea, educația și învățarea acestuia. În acest sens, *Reperele fundamentale în învățarea și dezvoltarea copilului de la naștere la 7 ani* pot fi un instrument util, inclusiv pentru faptul că prezintă și o serie de practici de sprijin pentru adulții din jurul copilului (părinți, cadre didactice, personal de îngrijire etc.). Așadar, acestea pot fi o sursă importantă și pentru conceperea activităților cu părinții/programele de educație parentală.

Etapele procesului de consiliere parentală

Consilierea parentală este un proces complex, ce presupune parcurgerea mai multor etape. Acestea sunt:

- 1) Stabilirea unei legături specifice de comunicare eficientă cu familia - Pentru a fi eficient, cadrul didactic trebuie să gândească situațiile apărute împreună cu părinții și să evite, pe cât e posibil, să gândească pentru aceștia sau în locul acestora.
- 2) Stabilirea unui plan de întrebări/informații privind aspecte legate de activitatea copilului la clasă/în mediul extrașcolar. Invitația la conversație adresată părinților/familiei - Sarcina principală a cadrului didactic este stabilirea unei relații apropiate cu familia și implicarea acesteia în procesul rezolvării situațiilor apărute. În acest sens, cadrul didactic trebuie să creeze

cadrul în care părinții „să-și spună povestea”. Cea mai bună modalitate de a-l determina să-și prezinte povestea este invitația de a vorbi, prin folosirea întrebărilor deschise. În acest sens, planul de întrebări trebuie să fie foarte bine construit.

- 3) Ascultarea activă și observarea manifestărilor interlocutorului - Aceasta este un indiciu al atenției acordate acestuia și problemelor sale și, în același timp, este o încurajare pentru a vorbi deschis. Ascultarea activă se poate realiza în măsura în care cadrul didactic manifestă competențe necesare pentru: stabilirea unui contact vizual cu părintele/părinții; utilizarea limbajului corporal adecvat; urmărirea mesajului verbal, nonverbal și paraverbal al acestuia/acestora; decodificarea mesajului și realizarea încurajărilor minimale.
- 4) Clarificarea/identificarea eventualelor întrebări ale familiei privind copilul și manifestările acestuia - Asistarea familiei, acordarea atenției cuvenite și ascultarea activă sunt condiții esențiale pentru stabilirea unei relații bazate pe încredere. În acest context, familia este ajutată să-și clarifice întrebările privind copilul și manifestările acestuia, să le circumscrie adecvat și să le exploreze în profunzime.
- 5) Asigurarea creșterii gradului de conștientizare de către familie a relației cu copilul - Cadrul didactic ajută părinții să-și spună povestea, să prezinte deschis situațiile cu care se confruntă în relația cu copilul și să găsească soluția. În cazul în care familia solicită, cadrul didactic poate face o sugestie cu privire la un specialist pe care acesta îl poate contacta în continuare.
- 6) Analiza soluțiilor alternativelor posibile și adoptarea unei decizii - Întotdeauna, o problemă are mai multe soluții. Sarcina cadrului didactic constă în a ajuta și îndruma familia să identifice mai multe căi de soluționare a situațiilor care apar, prin multiplicarea perspectivelor de abordare a acestora, urmată de analiza lor comparativă și luarea unei decizii. Atenție, însă, decizia este a familiei!
- 7) Facilitarea activă a schimbării evolutive. Acompanierea familiei în procesul de cunoaștere a copilului pentru ca împreună, părinți și educatori să cunoască mai bine copilul și să răspundă nevoilor lui - Soluția aleasă presupune, de multe ori, schimbarea modului de a gândi și de a acționa al familiei. Acest lucru nu se realizează de la sine, ci presupune sprijinirea, ajutorarea și îndrumarea familiei pentru a-și depăși rezistențele și pentru a proceda altfel decât până acum.

În cele ce urmează, prezentăm două tipuri de activități care pot fi utilizate în procesul de consiliere parentală.

Grupul-suport reprezintă o inițiativă de voluntariat, creată și susținută de participanți și presupune împărtășirea unor experiențe comune, discutarea și analizarea situațiilor, oferirea suportului informațional, emoțional, relațional reciproc, în cadrul întâlnirilor organizate la un anumit interval de timp. Grupul-suport ajută participanții să analizeze și să înțeleagă propria situație sau situațiile

prezentate de ceilalți, să găsească similarități cu situațiile celorlalți și să observe cum le rezolvă ei, să găsească împreună soluții învățând noi modele de rezolvare sau noi modele comportamentale. Unele grupuri-suport, pe măsură ce se dezvoltă, devin organizații, de exemplu, organizații publice ale părinților. Grupul-suport parental este un grup de părinți cu situații de viață, experiențe și provocări comune. Acest grup de părinți se întrunește pentru a împărtăși idei, resurse, succese și pentru a se ajuta reciproc să depășească mai ușor provocările care apar pe măsură ce părintele își intră în rol și se desăvârșește ca PĂRINTE.

Activitățile de grup părinți-copii. În rezultatul participării la activitățile de grup *părinți - copii*, părinții vor învăța: să-și cunoască mai bine copiii, să comunice constructiv cu copiii, să-și dezvolte competențe socio-emoționale; să petreacă constructiv timpul liber cu copiii lor etc. Totodată, copiii vor putea să-și descopere părinții într-o altă ipostază decât cea obișnuită, vor descoperi faptul că și părinții știu să se joace, să fie cooperanți și creativi, că pot fi niște coechipieri minunați și de încredere etc.,. Activitățile trebuie să fie creative, atractive și să invite ambele părți (părinții și copiii) la cooperare, dialog, explorare și, uneori, la momente de liniște, pe care *să o guste* împreună.

Iată câteva exemple de astfel de activități: *Gătim împreună salate pline de vitamine, Festivalul toamnei, Ziua mamei/tatălui, Ziua porților deschise, Confectionăm jucării, Împodobim bradul, Ziua brișelor de ciocolată, Să ne cunoaștem comunitatea, Ziua experimentelor, Ne bucurăm de natură... sau alte exemple din zona STEAM/ ȘTIAM* etc.

D. Întrebări care privesc *Curriculumul pentru educația timpurie* și care persistă.
Întrebări care au apărut după preluarea creșelor în sistemul de educație.

1. Există orar în planificarea activităților cu copiii antepreșcolari sau preșcolari?

Pentru elevii de la celelalte niveluri ale învățământului, unde activitățile/lecțiile se desfășoară disciplinar, programul zilnic este organizat într-un orar.

La nivelul educației timpurii activitățile sunt abordate, de regulă, integrat și curriculumul specific menționează existența a trei tipuri importante de activități de învățare, respectiv:

- la nivel antepreșcolar - **Activități tematice, Rutine și tranziții, Jocuri și activități liber-alese**

și

- la nivel preșcolar - **Activități pe domenii experiențiale** (care pot fi activități integrate sau pe discipline), **Jocuri și activități liber-alese și Activități pentru dezvoltare personală.**

În acest context, **nu există orar**, însă avem un *Program zilnic de activitate*, cu repere orare, pentru ambele niveluri ale educației timpurii și diferențiat pe tipuri de program (orar normal și orar prelungit/săptămânal) și pe care îl regăsim în Anexa 2 din *Curriculumul pentru educația timpurie*. Pentru fiecare interval orar cuprins în programul zilnic sunt precizate activitățile care vor fi abordate.

2. Care este structura întâlnirii de dimineață?

Întâlnirea de dimineață este o activitate bine structurată, care ocupă un loc important în programul zilnic și care durează aproximativ 15-30 de minute. Ea creează o atmosferă plăcută, prietenoasă, care creează acea stare de bine atât de necesară pentru toată ziua și care permite copiilor exersarea unor deprinderi importante, cum ar fi cele de a asculta, a vorbi, a sintetiza informația, a rezolva probleme, a urma indicații, a lua decizii etc. În acest context, de cele mai multe ori, conținutul întâlnirii de dimineață poate fi menționat, în proiectul didactic de activitate, la *Captarea atenției* (mai ales când vorbim de o activitate integrată). Există o multitudine de posibilități prin care întâlnirile de dimineață prind contur și, de aceea, recomandăm utilizarea unei palete variate de **mijloace de realizare**, pornind de la *discuție liberă/ convorbire* și continuând cu *activități muzicale, desen, gimnastică, jocuri didactice* etc., în contextul în care toate acestea pot duce la reușita activităților tematice (nivel antepreșcolar), a activităților pe domenii experiențiale sau a activităților integrate (nivel preșcolar) desfășurate cu copiii.

Structura întâlnirii de dimineață are **elemente obligatorii** (salutul, prezența, calendarul naturii) și **elemente la alegere** (împărtășirea cu ceilalți, activitate de grup și noutatea zilei). Așadar, celor trei elemente obligatorii li se va adăuga zilnic, în funcție de activitățile de învățare pe care le-am proiectat, în funcție de tema anuală de studiu sau de tema proiectului tematic pe care îl parcurg copiii, unul dintre elementele la alegere. În cazul alternativelor educaționale sau în învățământul particular putem remarca o structură diferită a întâlnirii de dimineață.

Întâlnirea de dimineață contribuie la formarea unor grupe de copii responsabile, democratice și sprijină formarea comuniunii de grup. Copiii învață să fie preocupați de ceilalți, după cum și ceilalți sunt preocupați de ei, se acceptă unul pe celălalt și li se stimulează curiozitatea pentru diferențele dintre ei, împărtășesc cu ceilalți impresii, dorințe, cunoștințe, antrenându-se în discuții interesante de tipul: *Vreau să am și eu o soră, Secretul meu, Am un prieten?, Piramidele din Egipt, Ce crezi că spun florile?* Acest moment nu trebuie să se transforme într-o recapitulare sau verificare de cunoștințe, deoarece copiii așteaptă zilnic să-și împărtășească ideile, experiențele, grijile, să-și deschidă sufletul în fața celor pe care îi consideră prieteni. Așa au aflat copiii de ce e trist și dezamăgit colegul lor care va avea o surioară („N-o doresc, nu-mi plac fetele”) sau despre o fetiță care era îngrijorată de sănătatea mamei („Poartă haine negre și plânge des după bunica”). Ascultându-i, putem depista cauza modificărilor de comportament ale copilului și putem oferi sprijin.

Acest moment este tonifiant pentru activitatea din întreaga zi și creează o atmosferă entuziastă. Depinde, însă, de modul cum educatorul echilibrează toate momentele pentru ca rețeta zilei să reușească pentru toți copiii.

3. Câte teme anuale de studiu pot fi abordate cu copiii antepreșcolari?

Programul anual de studiu pentru nivelul antepreșcolar și pentru nivelul preșcolar se va organiza în jurul a șase mari teme (teme de integrare curriculară) ***Cine sunt/ suntem?, Când, cum și de ce se întâmplă?, Cum este, a fost și va fi aici pe pământ?, Cine și cum planifică/organizează o activitate?, Cum exprimăm ceea ce simțim? și Ce și cum vreau să fiu?*** (ordinea prezentării nu are o succesiune obligatorie și nu are nicio legătură cu momentul din anul școlar când, pentru o temă sau alta, se pot derula cu copiii, îndeosebi cu preșcolarii, diferite proiecte tematice). Pentru intervalul de vârstă de la naștere la 3 ani, ca și pentru nivelul 3-5 ani, nu este obligatoriu să se parcurgă toate cele șase teme pe parcursul unui an școlar. În acest context, cadrul didactic se poate opri la cel puțin 2 teme anuale (pentru nivelul antepreșcolar).

4. Proiectăm și derulăm activități integrate cu copiii antepreșcolari sau proiecte tematice?

Pentru nivelul antepreșcolar, *Curriculumul pentru educația timpurie* recomandă abordarea tematică săptămânală. În schimb, dacă nivelul de vârstă al copiilor și experiențele acestora permit, cadrul didactic poate încerca, la grupa mare de la nivelul antepreșcolar (copii peste 2 ani), derularea a maximum 2 proiecte tematice.

5. Câte proiecte tematice se fac într-un an școlar la grupa mică - nivel preșcolar?

Într-un an școlar, la nivelul preșcolar, se pot derula cu copiii **maximum 7 proiecte tematice** cu o durată maximă de 5 săptămâni/proiect sau un număr mai mare de proiecte de mai mică amploare (ceea ce este recomandat), variind între 1-3 săptămâni, în funcție de complexitatea temei abordate și de interesul copiilor pentru tema respectivă. De asemenea, pot exista și săptămâni în care copiii nu sunt implicați în niciun proiect, dar în care sunt stabilite teme săptămânale independente, de interes pentru ceea ce copiii vor să studieze. Totodată, pot exista și proiecte de o zi (teme concurente) și/sau proiecte transsemestriale.

6. Cum facem planificarea pentru o grupă combinată?

Pentru grupele eterogene/combrate, planificarea activităților se face asemănător cu cea a grupelor omogene (cu copii de aceeași vârstă), însă va ține cont de nivelul de vârstă al majorității copiilor. Așadar, în cazul unei grupe cu copii de 3, 4 și 5 ani, în care majoritatea copiilor au 4 ani, planificarea va fi concepută pentru grupa mijlocie.

Nu trebuie să uităm, însă, că indiferent de grupa la care lucrează, educatoarea va asigura diferențierea sarcinilor în timpul activităților în funcție de particularitățile de vârstă și individuale ale copiilor din grupă.

7. Câte activități integrate avem pe săptămână?

Curriculumul pentru educația timpurie nu face o recomandare expresă în acest sens, în schimb, menționează faptul că **activitățile pe domenii experiențiale** sunt activitățile integrate sau pe discipline, desfășurate cu copiii preșcolari în cadrul unor proiecte planificate în funcție de temele anuale de studiu propuse de curriculum, precum și de nivelul de vârstă, de nevoile și interesele copiilor din grupă.

Numărul orelor alocate **activităților pe domenii experiențiale** indică îndeosebi numărul maxim de ore care pot fi parcurse într-o săptămână, disciplinar sau integrat. Educatoarea poate planifica activități de sine stătătoare, respectiv pe discipline (activități de educarea limbajului, activități matematice, de cunoașterea mediului, de educație pentru societate, de educație fizică, activități practice, educație muzicală sau activități artistico-plastice) sau activități integrate (cunoștințele din cadrul mai multor discipline pot fi îmbinate armonios pe durata unei zile întregi și, cu acest prilej, în activitatea integrată intră și activitățile pentru dezvoltare personală și jocurile și activitățile alese SAU cunoștințele interdisciplinare sunt focalizate pe anumite domenii experiențiale iar jocurile și activitățile alese și activitățile pentru dezvoltare personală se desfășoară în afara acesteia).

Practica ultimilor ani a arătat că se pot derula, îndeosebi la grupa mare, maximum 5 activități integrate pe săptămână (o activitate pe zi) și că acestea, deși cer o pregătire minuțioasă și atență din partea cadrului didactic, sunt mult mai îndrăgite de copii și efectele benefice ale acestora se fac vizibile în scurt timp.

8. Pentru planificarea activităților extracurriculare sau pentru activitățile din Săptămâna altfel se fac proiecte de activitate?

Alături de activitățile de învățare/lecții, ca principala formă de organizare a procesului de învățământ, în educarea copiilor/elevilor se folosesc și alte forme de activități, organizate de unitatea de învățământ sau de alte instituții extrașcolare,

al căror rol este de a contribui la dezvoltarea multilaterală și armonioasă a personalității copiilor/elevilor.

Activitățile extracurriculare și extrașcolare sunt complementare educației formale și prezintă avantajul că, uneori, satisfac mai bine interesele particulare ale copiilor/elevilor, desfășurându-se într-un cadru mult mai relaxat și, în unele cazuri, în alte medii decât cel școlar cu care sunt atât de familiarizați sau în care s-ar putea simți încorsetați.

Activitățile extracurriculare reprezintă activități academice, sportive și artistice care se organizează la nivelul unității, suplimentar față de programul zilnic al copiilor și se înscriu în curriculumul la decizia unității de învățământ. Acestea se pot desfășura în colaborare/parteneriat cu alți agenți economici specializați în lucrul cu copiii de vârste mici, cu care creșele/grădinițele pot încheia contracte în funcție de preferințele copiilor și opțiunile părinților exprimate în scris la începutul anului școlar. Activitățile extracurriculare se propun de către Comisia pentru Curriculum, se avizează de către consiliul profesoral (CP) și se aprobă de către consiliul de administrație (CA).

Activitățile extrașcolare reprezintă activitățile educative, culturale, artistice, recreative etc. organizate, de regulă, în afara unității de învățământ și în afara programului, de către educatoare/profesorul pentru educație timpurie, cu aprobarea direcțiunii.

Ele sunt proiectate și planificate de cadrul didactic. Pentru acest tip de activități nu este necesară realizarea unui proiect de activitate, fiind suficientă planificarea lor.

Se recomandă derularea unor astfel de activități, cu preponderență, în învățământul preșcolar sau cu grupele mari de la nivelul antepreșcolar.

9. Cum împăcăm somnul de după amiază cu activitățile de relaxare?

Somnul de după-amiază sau activitățile de relaxare din perioada după-amiezii fac parte dintr-o etapă specifică unităților de educație timpurie cu program prelungit.

Pentru copiii care „vor dormi” prima dată în creșă/grădiniță, e necesară o pregătire din partea părinților, a educatorului, astfel încât să nu creadă că sunt abandonați, să-i asigurăm că întotdeauna după acest moment vor merge acasă.

În dormitor, copilul învață să se dezbrace și să se îmbrace, să-și așeze în ordine hainele, activități pe care le face la început cu stângăcie pentru că necesită o bună coordonare psihomotorie. Din partea educatorului, această perioadă a zilei impune o bună organizare, calm, atenție, blândețe și multă răbdare pentru că fiecare copil are nevoie de sprijin și îndrumare.

În acest sens, câteva **recomandări/sugestii**, considerăm că ar fi binevenite în raport cu această rutină, respectiv:

- Hotărâți împreună cu copilul, care va fi locul său de odihnă și evitați schimbările.
- Sugerați-le copiilor să se ajute unii pe alții.
- Lăsați-i să doarmă cu jucăria preferată sau cu alte obiecte de substituție. (O fetiță reușea să adoarmă doar dacă avea o anume păturică de acasă, pe care o recunoștea după miros.)

- Aduceți un coș în care să pună lucrurile care se rătăcesc. (Părinții vor ști seara, la plecare, unde să le găsească).
- Dacă copilul și-a pierdut obiecte de îmbrăcăminte, încercați să rezolvați problema în aceeași zi, nu tratați cu indiferență dând vina pe cel mic.
- Cereți părinților să pună etichete scrise sau să însemne hainele și încălțăminte în același fel, astfel încât copilul să-și recunoască semnul individual.
- Asistați-i în timpul somnului și observați-le comportamentul; veți putea preveni micile accidente (precum udatul patului).
- Citiți-le sau, din când în când, puneți-le un CD cu povești.
- Creați o atmosferă de relaxare printr-un fond muzical adecvat: muzică de relaxare sau clasică.
- Nu obligați copiii să doarmă, pentru că nu sunt toți obișnuiți cu somnul de după-amiază, iar nevoile de somn ale copiilor diferă; cu cât cresc au nevoie de mai puțin timp pentru odihnă diurnă. Asigurați-le un spațiu, pe o saltea sau canapea, unde pot să se relaxeze, răsfoind o carte, lecturând imagini, construind un puzzle.

E. Reglementări, documente școlare și instrumente de lucru în educația timpurie

Există o serie de reglementări legislative în domeniul educației și, implicit, a educației timpurii. Dintre acestea, le vom enumera pe cele mai importante, care sprijină derularea în bune condiții a activităților din unitățile de educație timpurie (creșe și grădinițe):

- *Legea învățământului preuniversitar nr.198/2023, cu completările ulterioare;*
- *Curriculumul pentru învățământul preșcolar (OM nr.4694/2019);*
- *Reperete fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copiilor cu vârsta cuprinsă între naștere și 7 ani (OM nr.3851 /2010);*
- *Standarde de referință pentru învățământul preuniversitar, inclusiv pentru unitățile de educație timpurie antepreșcolare, aprobate prin hotărâre de guvern (HG nr. 994/2020);*
- *Standardele privind materialele de predare-învățare în educația timpurie și Normativul de dotare minimală pentru serviciile de educație timpurie a copiilor de la naștere la 6 ani (OM. nr.4143/2022);*
- *Hotărâre pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 136/2016 privind aprobarea normelor metodologice pentru determinarea costului standard per antepreșcolar/preșcolar/elev și stabilirea finanțării de bază de la bugetul de stat, din sume defalcate din T.V.A. prin bugetele locale, pe baza costului standard per antepreșcolar/preșcolar/elev, pentru toți preșcolarii și elevii din învățământul general obligatoriu particular și confesional acreditat, precum și pentru cei din învățământul profesional și liceal acreditat, particular și confesional (HG nr.194/2022);*
- *Legea nr.248/2015, republicată (2020), privind stimularea participării în învățământul preșcolar a copiilor provenind din familii defavorizate;*

- *Metodologia de organizare și funcționare a creșelor și a altor unități de educație timpurie antepreșcolară* (HG nr.566/2022);
- *Metodologia de organizare și funcționare a serviciilor de educație timpurie complementare* (HG nr.1604/2022);
- *Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar* (OM nr..4183/2022);
- *Metodologia de organizare a Programului național pentru preșcolari și elevi "Ateliere de vară"* (OM nr.4126/2022);
- *Norme metodologice privind efectuarea concediului de odihnă al personalului didactic de predare, de conducere, de îndrumare și control și al personalului de cercetare din învățământul de stat* (OM nr.4050/2021);
- *Norme de igienă din unitățile pentru ocrotirea, educarea, instruirea, odihna și recreerea copiilor și tinerilor* (OMS nr.1456/2020);
- *Metodologia privind asigurarea asistenței medicale a antepreșcolarilor, preșcolarilor, elevilor din unitățile de învățământ preuniversitar și studenților din instituțiile de învățământ superior pentru menținerea stării de sănătate a colectivităților și pentru promovarea unui stil de viață sănătos* (Ordin comun MS și MEd nr.2.508/4.493/2023);
- *Procedura privind managementul cazurilor de violență asupra antepreșcolarilor, preșcolarilor, elevilor și personalului din cadrul unității de învățământ* (OM nr.6235/2023);
- *Metodologia-cadru de evaluare în mediul online a performanțelor școlare și a competențelor* (OM nr.3750/2023);
- *Ordinul ministrului educației nr.4150/2023 pentru aprobarea cadrului de competențe digitale al profesionistului din educație;*
- *Nota MEd nr.28.259/2000 privind documentele de evidență a activității educatoarelor din învățământul preuniversitar (ref.la Condica de prezență și evidență a activității educatoarei întâlnită și cu denumirea de Caietul educatoarei);*
- *Adresa MEd nr. 40.377/2000 privind documentele de evidență a activității educatoarelor din învățământul preuniversitar care lucrează la grupele cu predare în limba minorităților naționale;*
- *Adresa MEd nr.46.267/2010 privind activitățile specifice funcției de diriginte în învățământul preșcolar.*

În ceea ce privește documentele școlare și instrumentele de lucru* care fac parte din portofoliul educatoarei/educatorului-puericultor, menționăm:

Cadrele didactice din educația timpurie utilizează o serie de documente* pentru înregistrarea prezenței zilnice a copiilor, pentru înregistrarea activităților cu copiii și a rezultatelor obținute cu aceștia, precum și pentru proiectarea fiecărei activități în parte, respectiv:

* Detalii legate de acestea se regăsesc în materialul electronic transmis inspectoratelor școlare în septembrie 2019: *Suport pentru explicitarea și înțelegerea unor concepte și instrumente cu care operează curriculumul pentru educație timpurie.*

- Condiția de evidență a activității didactice din educația timpurie/Planificarea săptămânală;
- Catalogul grupei;
- Caietul metodic (în care se fac consemnări privind studiul individual sau se înregistrează informații importante din punct de vedere profesional);
- Caietul de observații privind progresele copiilor;
- Fișele de apreciere a progresului individual al copilului înainte de intrarea în clasa pregătitoare (modalitatea de completare a acestora a fost prezentată în *Scrisoarea metodică 2019*);
- Fișa de reflecție (focalizată pe interacțiuni), cu mențiunea că aceasta va fi utilizată doar ca o listă de autoverificare;
- Proiectele tematice;
- Proiecte didactice pentru toate tipurile de activități, cu mențiunea că pentru proiectele de activitate integrată sunt necesare și scenarii de activitate;
- Planificarea activităților derulate pentru dezvoltare profesională;
- Planificarea activităților cu părinții;
- Planificarea activităților cu creșă - grădiniță, grădiniță-școală;
- Planificarea activităților extracurriculare.
- Proiecte educative, protocoale de colaborare;
- Portofoliile copiilor;
- Mapa cu materiale-suport pentru temele de consiliere - concepute sau preluate din diverse surse, pentru a putea veni în sprijinul părinților;
- CV - Curriculum vitae;
- Copii ale documentelor de studii;
- Dovezi/ documente ale participării la activități de formare continuă.

Scrisorile metodice din anii anteriori sunt și ele o sursă importantă cu informații și practici și, de aceea, începând din acest an școlar, acestea se regăsesc pe site-ul Ministerului Educației la secțiunea Educație timpurie.

F. Teme propuse pentru activitățile metodice și cercurile pedagogice

În acest an școlar, următoarele teme vor constitui puncte de discuție și de reflecție în cadrul **activităților metodice săptămânale și cercurilor pedagogice, care se vor derula în comun (educatoare - educatori-puericultori din creșe):**

- *Învățare prin joc - echilibru sau focalizare în funcție pe nevoile identificate?*
- *Echitatea în educație - provocări și soluții;*
- *Importanța educației pentru valori în educația timpurie;*
- *Patrimoniului viu în curriculumul pentru educație timpurie;*
- *Care este rolul unității de educație timpurie în dezvoltarea copilului și, implicit, în a crea "starea de bine" a copilului;*

- *Comunicarea interinstituțională - principii și instrumente care asigură succesul;*
- *Activități STEAM/ȘTIAM în educația timpurie - exemple, metode, instrumente;*
- *Tehnologie versus interacțiune umană în procesul de digitalizare din educație;*
- *Profilul absolventului - document de referință pentru proiectarea, implementarea și evaluarea curriculumului național.*
- *Metode și tehnici pentru dezvoltarea gândirii creative în educația timpurie.*

G. Proiecte și programe educaționale care se derulează în acest an școlar în educația timpurie

Ministerul Educației a inițiat constant, alături de parteneri importanți și cu experiență în domeniu, proiecte educaționale dedicate învățământului preșcolar/educației timpurii. De aceea, unele dintre proiectele inițiate, în timp, au cunoscut dezvoltări noi. Dintre acestea amintim:

- Programul educațional național de stimulare a interesului pentru lectură ***Să citim pentru mileniul trei*** (MEd, ISJ-uri, grădinițe, comunități locale); continuă și prin inițiativele OvidiuRo: ***Ateliere de lectură*** și proiectul ***Citește-mi 100 de povești***;
- Programul educațional național de educație ecologică ***Ecogrădinița*** (MEd, ISJ-uri, grădinițe, comunități locale); continuă și cu proiectul ***Grădina de liniște, relaxare și învățare***;
- Programul educațional național de stimulare a interesului pentru educație fizică și sport ***Kalokagathia*** (MEd, ISJ-uri, grădinițe, comunități locale); proiectul a cunoscut o mulțime de dezvoltări, îndeosebi sub forma unor competiții sportive la nivel local.
- **Proiect de educație pentru valori: *Joc, respect și bucurie!*** (Med, ISJ-uri); proiectul s-a dezvoltat la nivelul județelor și a generat o serie de activități generice, inclusiv intergeneraționale, de sprijin comunitar.

O altă serie de programe inițiate de Ministerul Educației sau pentru care Ministerul Educației a încheiat parteneriat cu terți sunt:

- Proiectul educațional ***De la joc la educație financiară*** (MEd, BCR, APPE, Infomedia Pro, ISJ-uri);
- Proiect educațional ***România crește cu tine - educația timpurie o investiție în viitor*** (CEDP Step by Step în parteneriat cu Reprezentanța UNICEF România, ISSA și MEd, cu finanțare elvețiană, prin Fundațiile Botnar și Jacobs); activitățile continuă în baza protocolului cu MEd nr.10.857/2022; proiectul continuă cu programul ***Învățare prin Joc***, în baza protocolului cu MEd nr.10.857/2022, în cadrul Inițiativei Educația și Dezvoltarea Timpurie a

- Copilului în România derulată de UNICEF în parteneriat cu Centrul Step by Step.
- Proiect educațional necompetitiv **Educație timpurie incluzivă și de calitate** (MEd, Univ.din Arad, Pitești, Suceava); activitățile continuă până în decembrie 2023.
- Proiect de **organizare de grupe Reggio-Emilia** (pentru copiii de la naștere la 6 ani), **în fiecare județ**, cu sprijinul celor 42 de persoane resursă din cadrul proiectului ETIC care au participat la vizita de studii și la cursul de formare în Centrul Loris Malaguzzi, Reggio Emilia, Italia. În acest an școlar, grupele Reggio Emilia vor aprofunda tehnicile de observare a copilului, în vederea asigurării treptate a transferului de bune practici către întregul sistem de educație timpurie.
- **Proiect educațional - Practici progresive în creșe și grădinițe (PPCG)**, inițiat de ISJ Brăila și susținut de MEd, derulat în parteneriat cu ISJ Brașov, ISJ Buzău, ISJ Constanța, ISJ Prahova, ISJ Harghita, ISJ Tulcea. Proiectul aduce un suflu nou abordării educaționale din creșe și grădinițe prin diferitele tehnici și metode de lucru inovative promovate și experimentate de cadrele didactice din județele implicate sau de cadre didactice din diverse alte state europene cu care colegile noastre au intrat în contact și promite să se dezvolte în continuare.

